

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

19 лютого

2016 р.

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

галузь знань 23 Соціальна робота

спеціальність 231 Соціальна робота

освітня програма Організатор освітньо-педагогічної
діяльності в соціумі, соціальний педагог, педагог-організатор

Луцьк – 2016

Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ для спеціальності» для студентів галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, освітньої програми Організатор освітньо-педагогічної діяльності в соціумі, соціальний педагог, педагог-організатор. – «___»_____, 2016 р. – 17 с.

Розробники: Сидорук І.І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Рецензент: Антонюк В.З., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки

Робоча програма навчальної дисципліни
затверджена на засіданні кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи,
протокол № 02 від 14 вересня 2016 р.

Завідувач кафедри: Гусак П. М. (Гусак П. М.)

Передано протокол №3 від 19.09.2016р.

Програма навчальної дисципліни є схвалена науково-методичною комісією педагогічного факультету протокол № 02 від 04 жовтня 2016 р.

Голова науково-методичної комісії факультету Антонюк В. З. (Антонюк В. З.)

Передано протокол ради №1 від 19.09.2016р.

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету
протокол № 2 від 19.10. 2016 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 7	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота	нормативна
Модулів – 3	Соціальна робота	Рік підготовки – 1
Змістових модулів – 4		Семестр – 1
ІНД: €	Організатор освітньо-педагогічної діяльності в соціумі, соціальний педагог, педагог-організатор	Лекції – 36 год.
Загальна кількість годин – 210		Практичні – 36 год.
Тижневих годин: аудиторних – 4 консультацій – 0,8 самостійної роботи – 7	бакалавр	Самостійна робота 124 год.
		Консультації – 14 год.
		Форма контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основна мета дисципліни полягає в ознайомленні студентів із теоретичною базою соціальної роботи, основами професійної діяльності соціальних працівників, процесом взаємодії з клієнтом, основними поняттями спеціальності «соціальна робота» та її теоретичними засадами, формуванні гуманістично-орієнтованого професійного світогляду майбутнього соціального працівника.

Завдання навчальної дисципліни:

- сприяння формуванню у студентів умінь наукової організації навчальної діяльності як підґрунтя оволодіння професійною діяльністю;
- сприяння формуванню гуманістично-орієнтованого професійного світогляду майбутнього спеціаліста з соціальної роботи, який розуміє потреби та проблеми різних соціальних груп;
- ознайомлення зі сферами діяльності спеціаліста з соціальної роботи, потенційними місцями майбутньої діяльності;
- формування уявлень про цілісний образ соціального працівника як людини, що володіє характерними гуманістичними духовно-моральними якостями, а також відповідним комплексом знань та умінь;
- розвиток навичок критичного мислення та оцінювання існуючих соціальних проблем і пошуку шляхів їх розв'язання.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- професійне призначення та функції соціального працівника;
- ролі та обов'язки спеціалістів з соціальної роботи;
- теоретико-методологічні засади розвитку соціальної роботи як науки, особливості її становлення в Україні;
- морально-етичні, правові та психолого-педагогічні аспекти діяльності соціального працівника;
- загальні принципи та методи надання практичної допомоги соціальними працівниками різним верствам населення;
- різноманітність ролей і функцій соціальних працівників у процесі виконання ними професійних обов'язків на різних рівнях надання соціальної допомоги;
- об'єктивні тенденції суспільного розвитку та актуального стану вразливих категорій населення;
- кваліфікаційні вимоги до професійної діяльності соціального працівника.

Вміти:

- аналізувати реальний стан соціальної роботи;

- формувати особистісне бачення процесу становлення та розвитку спеціаліста з соціальної роботи;
- виявляти та досліджувати соціальні проблеми у суспільстві, місті, групі чи в окремих клієнтів;
- застосовувати інтерактивні й аналітичні навички для вирішення проблем різних рівнів;
- правильно обирати методи та технології надання допомоги клієнтам відповідно до їх проблем і потреб;
- вибудовувати професійну дистанцію при роботі з клієнтами;
- працювати з людьми різних вікових, професійних, соціальних, груп, а також із людьми, що мають особливі потреби;
- адекватно застосовувати етичні принципи соціальної роботи;
- користуватися різноманітними інформаційними ресурсами соціальної роботи з метою підвищення особистого освітньо-кваліфікаційного рівня.

3. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем лекційних, практичних, лабораторних занять, консультацій та самостійної роботи	Кількість годин					
	у тому числі					
	Усього го	Лек.	Практ.	Консульт.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ						
Тема 1. Витоки і шляхи розвитку Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки	2	2	-	-	-	-
Тема 2. Кредитно-модульна система організації навчального процесу	2	2	-	-	-	-
Тема 3. Соціальна робота / соціальна педагогіка як вид суспільної діяльності, наука та навчальна дисципліна	16	4	4	-	8	-
Тема 4. Основні поняття і провідні категорії соціальної роботи	18	4	4	2	8	-
Тема 5. Нормативно-правова база соціальної роботи	12	-	2	2	8	-
Тема 6. Система підготовки соціальних працівників в Україні	6	2	-	-	4	-
Тема 7. Самостійна робота студентів у системі підготовки до соціально-педагогічної діяльності	6	2	-	-	4	-
Разом за змістовим модулем 1	62	16	10	4	32	-
Змістовий модуль 2. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ						
Тема 8. Закономірності та принципи соціальної роботи	14	4	2	-	8	-
Тема 9. Методи та форми соціальної роботи	14	4	2	-	8	-
Тема 10. Сфери і зміст професійної діяльності соціального працівника	12	2	2	-	8	-
Разом за змістовим модулем 2	40	10	6	-	24	-
Змістовий модуль 3. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ						
Тема 11. Система соціального захисту населення в Україні	18	-	2	2	14	-
Тема 12. Соціальна робота дітьми та з	18	-	2	2	14	-

сім'єю						
Тема 13. Соціальна робота з клієнтами різного віку	18	-	2	2	14	-
Тема 14. Соціальна робота з представниками проблемних груп	18	-	2	2	14	-
Тема 15. Соціальна робота з жінками	12	-	2	2	8	-
Разом за змістовим модулем 3	84	-	10	10	64	-
Змістовий модуль 4. СОЦІАЛЬНИЙ ПРАЦІВНИК: ОСОБИСТІСТЬ І ПРОФЕСІЯ						
Тема 16. Особистісно професійні характеристики соціального працівника	8	4	4	-	2	-
Тема 17. Етика соціального працівника / Захист ІНДЗ	8	4	2/4	-	2	-
Разом за змістовим модулем 4	22	10	12	-	4	-
Усього годин	210	36	36	14	124	-

1. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Витоки і шляхи розвитку Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Етапи становлення ідеї університету. Історія розвитку Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Структура університету.

Тема 2. Кредитно-модульна система організації навчального процесу.

Структура та зміст вищої педагогічної освіти. Індивідуальний навчальний план студента. Форми організації навчання: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота студентів, практична підготовка і контрольні заходи. Основні види навчальних (аудиторних занять): лекція, лабораторне, практичне, семінарське та індивідуальне заняття, консультація. Роль і місце самостійної роботи у засвоєнні студентом навчального матеріалу. Контроль, облік та оцінка знань – найважливіший засіб керування навчальним процесом, якістю навчання та навчальною працею студента. Загальні критерії оцінки знань студентів. Кредитно-модульна система оцінювання знань.

Тема 3. Соціальна робота / соціальна педагогіка як вид суспільної діяльності, наука та навчальна дисципліна.

Сучасні підходи до визначення понять «соціальна робота», «соціальна педагогіка». Суб'єкти соціальної роботи в Україні. Об'єкти соціальної роботи. Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи. Функції соціальної роботи. Рівні соціальної роботи. Соціальна робота як наука. Зв'язок соціальної роботи з іншими науками та сферами суспільного життя.

Тема 4. Основні поняття і провідні категорії соціальної роботи.

Проблеми формування понятійно-категоріального апарату соціальної роботи. Запозичені поняття і категорії соціальної роботи. Загальні поняття і категорії соціальної роботи. Специфічні поняття і категорії соціальної роботи.

Тема 5. Нормативно-правова база соціальної роботи.

Нормативно-правові джерела соціальної роботи. Поняття норма, соціальна норма. Нормативно-правові основи соціальної роботи. Нормативно-правова база соціального працівника / педагога в Україні.

Тема 6. Система підготовки соціальних працівників в Україні.

Актуальність створення цілісної системи підготовки фахівців для соціальної сфери в Україні. Сучасний стан підготовки соціальних працівників в Україні. Пошук та виявлення соціально активної молоді, її допрофесійна та професійна підготовка. Проблеми статусу та престижу професії. Міжнародні проекти в галузі підготовки фахівців із соціальної роботи.

Тема 7. Самостійна робота студентів у системі підготовки до соціально-педагогічної діяльності. Характеристика поняття «самостійна робота». Позааудиторна самостійна робота студента. Індивідуальні завдання як одна із форм самостійної роботи. Планування студентами самостійної навчальної діяльності.

Змістовий модуль 2. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ

Тема 8. Закономірності та принципи соціальної роботи.

Поняття «закономірність», «закономірності соціальної роботи». Класифікація закономірностей соціальної роботи. Поняття «принцип», «принципи соціальної роботи». Класифікація принципів соціальної роботи (методологічні (загальнофілософські); соціально-політичні; організаційно-розподільні (організаційно-діяльнісні); психолого-педагогічні; специфічні (інструментальні)).

Тема 9. Методи та форми соціальної роботи.

Поняття «метод», «методи соціальної роботи». Теоретичні методи соціальної роботи (загальні (філософські), загальнонаукові, спеціальні наукові методи). Практичні методи соціальної роботи (організаційні (адміністративні), соціально-економічні, педагогічні та психологічні, соціологічні методи в соціальній роботі; вулична соціальна робота та метод «рівний-рівному»). Поняття «форми», «форми соціальної роботи». Класифікація форм соціальної роботи.

Тема 10. Сфери і зміст професійної діяльності соціального працівника.

Аналіз предметної сфери соціальної роботи. Загальна характеристика основних сфер професійної діяльності соціального педагога. Заклади освіти. Заклади соціального обслуговування. Система державних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Спеціалізовані соціальні служби. Недержавні організації.

Змістовий модуль 3. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ

Тема 11. Система соціального захисту населення в Україні.

Поняття соціального захисту. Конституція України про право громадян на соціальний захист. Загальна структура соціального захисту населення в Україні. Органи, що здійснюють законодавчу та нормотворчу роль у соціальному захисті населення. Державні органи соціального захисту населення. Ключові напрями діяльності Міністерства соціальної політики України. Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації, його функції. Діяльність та основні функції управління праці та зайнятості населення, управління соціального захисту населення обласної державної адміністрації.

Тема 12. Соціальна робота дітьми та з сім'єю.

Діти як об'єкт соціальної роботи. Конвенція про права дитини, або "Дитячий закон". Вразливі групи дітей. Заклади соціального захисту дітей. Сутність поняття «сім'я». Функції сім'ї. Типологія сімей. Моделі соціальної роботи з різними типами сімей. Напрями соціальної роботи з сім'єю.

Тема 13. Соціальна робота з клієнтами різного віку.

Класифікації віку. Характеристики вікових категорій. Соціальна робота з дітьми. Соціальна робота з молоддю. Соціальна робота з людьми зрілого віку.

Тема 14. Соціальна робота з представниками проблемних груп.

Поняття «проблемна ситуація» в соціальній роботі. Поняття «ризик», «група ризику» в соціальній роботі. Соціальна робота з клієнтами проблемних груп.

Тема 15. Соціальна робота з жінками.

Жінки як об'єкт роботи соціального працівника. Моделі соціальних служб для жінок. Особливості соціальної роботи із жінками.

Змістовий модуль 4. СОЦІАЛЬНИЙ ПРАЦІВНИК: ОСОБИСТІСТЬ І ПРОФЕСІЯ

Тема 16. Особистісно професійні характеристики соціального працівника

Основні професійні вимоги до соціальних працівників. Права та обов'язки соціального працівника. Кваліфікаційні вимоги, що висуваються до соціальних працівників. Особистісні якості соціального працівника. Морально-етичні засади професійної діяльності соціальних працівників. Імідж як складова професійної діяльності соціального працівника.

Тема 17. Етика соціального працівника

Зміст поняття «професійна етика». Основні категорії етики соціальної роботи.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	
1.	Тема 3. Соціальна робота / соціальна педагогіка як вид суспільної діяльності, наука та навчальна дисципліна. 1. Поняття та головні ознаки соціальної роботи як науки. Критерії науковості соціальної роботи. 2. Загальні принципи суспільних наук. Завдання соціальної роботи. Цілі соціальної роботи. 3. Міждисциплінарні зв'язки соціальної роботи. 4. Соціальна робота як навчальна дисципліна: її зміст, структура, методологічні особливості. 5. Поняття діяльності. Особливості соціальної роботи як різновиду людської діяльності. 6. Соціальна робота як система. Об'єкт та суб'єкт соціальної роботи. Функції соціальної роботи. 7. Місце та роль соціальної роботи у реалізації соціальної політики України. Література: 1. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. - К., 2001. 2. Коваль Л. Г., Зверева І. Д., Хлебик С. Р. Соціальна педагогіка: Навч. посібник. - К., 1997. 3. Лукашевич М. П., Мигович І.І., Пінчук І. М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методичні засади. - К., 2001. 4. Мигович І.І., Лукашевич М. ТІ. Теорія і методи соціальної роботи: Навч. посібник. - К., 2002. 5. Основы социальной работы / Под ред. П. Д. Павленок. - М., 1997. 6. Словарь-справочник по социальной работе / Под ред. Е. И. Холостовой. - М., 1997. 7. Словник-довідник для соціальних педагогів та працівників / За заг. ред. А. Й. Капської. - К., 2000. 8. Соціальна робота: Короткий енциклопедичний словник. - К., 2002. 9. Социальная работа / Под ред. В. И. Курбатова. - Ростов н/Дону, 1999. 10. Социальная работа: теория и практика: Учеб. пособие / Отв. ред. Е. И. Холостова. - М., 2001. 11. Фирсов М.В., Студенова Е. Г. Теория социальной работы: Учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений. - М., 2001. 12. Энциклопедия социальной работы: Пер. с англ. В 3 т. - М, 1994.	4
2.	Тема 4. Основні поняття і провідні категорії соціальної роботи. 1. Сутність дефініцій «поняття», «категорія». Проблеми формування понятійно-категоріального апарату соціальної роботи. 2. Запозичені поняття і категорії соціальної роботи. 3. Загальні поняття і категорії соціальної роботи.	4

	4. Специфічні поняття і категорії соціальної роботи. Література: 1. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» // Відомості Верховної Ради (ВВР). - 2001. - № 42. - С. 213. 2. Беталіко О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях. - К.: Логос, 2003. - 134с. 3. Коваль Л. Г., Зверева І. Д., Хлебик С. Р. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник. - К.: ІЗМН, 1997. - 392 с. 4. Лукашечич М. П. Соціалізація. Виховні механізми і технології. Навч.-метод. посібник. - К.: ІЗМН, 1998. - 112 с. 5. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. для студ. пед. вузов / Под ред. В. А. Сластенина. - М.: «Академия», 2000. - 192 с. 6. Российская энциклопедия социальной работы / Под ред. А. М. Панова, Е. И. Холостовой. - М.: Институт социальной работы, 1997. - Т. 2. - 406 с. 7. Словарь по социальной педагогике / Авт.-сост. Л. В. Мардахаев. - М.: «Академия», 2002. - 368 с. 8. Словарь-справочник по социальной работе / Под ред. Е. И. Холостовой. - М.: Юрист, 2000. - 424 с. 9. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А. И. Капської, І. М. Шичук, С. В. Толстоуховой. - К., 2000. - 260 с. 10. Соціальна робота / соціальна педагогіка (понятійно-термінологічний словник) / Під заг. ред. І. Д. Зверев. - К.: Етмосфера, 1994. - 119с. 11. Социальная работа: словарь-справочник / Под ред. В. И. Филоненко. - М.: «Контур», 1998. - 480 с. 12. Тетерский С. В. Введение в социальную работу: Учеб. пособие. - М.: Академический Проект, 2000. - 496 с.	
3.	Тема 5. Нормативно-правова база соціальної роботи. 1. Нормативно-правові джерела соціальної роботи. 2. Поняття норма, соціальна норма. 3. Нормативно-правові основи соціальної роботи. 4. Нормативно-правова база соціального працівника / педагога в Україні. Література: Закони, підзаконні акти тощо.	2
Змістовий модуль 2. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ		
4.	Тема 8. Закономірності та принципи соціальної роботи. 1. Поняття «закономірність», «закономірності соціальної роботи». 2. Класифікація закономірностей соціальної роботи. 3. Поняття «принцип», «принципи соціальної роботи». 4. Класифікація принципів соціальної роботи (методологічні (загальнофілософські); соціально-політичні; організаційно-розподільні (організаційно-діяльнісні); психолого-педагогічні; специфічні (інструментальні)). Література: 1. Лукашечич М. П., Мигович І.І., Пінчук І. М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методичні засади. Навч. посібник - К.; 2001. - С. 54-58. 2. Основы социальной работы / Отв. ред. П. Д. Павленок. - 2-е изд. - М.; 2001. - С. 8-9. 3. Попов С. Г. Социальный менеджмент: Учеб. пособие - М.; 2000. - С. 18-19, 38-41. 2. Социальная работа/Под общей ред. проф. В. И. Курбатова. - Ростов н/Д.; 2000. - С. 93-99. 3. Социальная работа: теория и практика: Учеб. пособие / Отв. ред. 4. Е. И. Холостова, А. С. Сорвина. - М.; 2001. - С. 30-34.	2

	5. Справочное пособие по социальной работе / Под ред. А. М. Панова, Е. И. Холостовой. - М.; 1997. - С. 11. 6. Теория и методика социальной работы: Краткий курс / Под ред. В. И. Жукова. - М.; 1994. - С. 61-79. 7. Теория социальной работы: Учебник / Под ред. Е. И. Холостовой. - М.; 1998. - С. 43-53. 4. Ушинский К. Д. Собрание сочинений. - М., 1960. - Т.8. 8. Фирсов М. В., Шатило Б. Ю. Психология социальной работы: Учеб. пособие. - М.; 2002. - С. 76-83. 9. Сидоров В.М. Вступ до соціальної роботи. Ч.I: Анотація категоріального апарату. - Донецьк, 1997. 10. Введення в соціальну роботу: Навч. посібник. - К.; 2001. - С.95-120.	
5.	Тема 9. Методи та форми соціальної роботи. 1. Поняття «метод», «методи соціальної роботи». 2. Теоретичні методи соціальної роботи (загальні (філософські), загальнонаукові, спеціальні наукові методи). 3. Практичні методи соціальної роботи (організаційні (адміністративні), соціально-економічні, педагогічні та психологічні, соціологічні методи в соціальній роботі; вулична соціальна робота та метод «рівний-рівному»). 4. Поняття «форми», «форми соціальної роботи». 5. Класифікація форм соціальної роботи. Література: 1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А. Й. Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола; Заг. ред. А. Й. Капської. - К., 2002. - 164 с 2. Лекции по технологии социальной работы: В 3-х ч. / Под ред. Холостовой Е. И. Часть 1. - М., 1998. 3. Методика и технологии работы социального педагога: Учеб. Пособие для студентов высших учеб. заведений / Б. Н. Алмазов, М. А. Беляева, Н. Н. Бессонова и др.; Под ред. М. А. Галагузовой, Л. В. Мардахаева. - М., 2002. - 192 с. 4. Никитин В. А. Начала социальной педагогики: Учеб. пособие. - М., 1998. 5. Овчарова Р.В. Справочная книга социального педагога. - М., 2001. - 480 с. 6. Ромм М.В. Ромм Т.А. Теория социальной работы. Учеб. пособие, - Новосибирск, - 1999. - 64 с. 7. Российская энциклопедия социальной работы / Под ред. А. М. Панова, Е. И. Холостовой. - М., 1997. 8. Таинственнее, чем мир... / Сост. авт. введения и комментариев В. М. Кларин, В. М. Петров. - М., 1991. - 80 с. (Новое в жизни, науке, технике. Сер. "Педагогика и психология" № 12). 9. Технологии социальной работы: Учебник / Под общей ред. Е. И. Холостовой. - М., 2001. - 400 с. 10. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посібник / За заг. ред. проф. Капської А. Й. - К., - 372 с. 11. И. Технология социальной работы: Учеб. пособие для студентов высших учеб. заведений / Под ред. И. Г. Зайнишева. - М., 2002. -240 с. 12. Фурдей С. Г. Понятие социальной технологии // Социальная работа / Под общей ред. проф. В. И. Курбатова. - Ростов на Дону, 1999.	2
6.	Тема 10. Сфери і зміст професійної діяльності соціального	2

	працівника. 1. Аналіз предметної сфери соціальної роботи. 2. Загальна характеристика основних сфер професійної діяльності соціального педагога. 3. Заклади освіти. 4. Заклади соціального обслуговування. 5. Система державних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. 6. Спеціалізовані соціальні служби. 7. Недержавні організації.	
Змістовий модуль 3. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ		
7.	Тема 11. Система соціального захисту населення в Україні. 1. Поняття соціального захисту. Конституція України про право громадян на соціальний захист. 2. Загальна структура соціального захисту населення в Україні. Органи, що здійснюють законодавчу та нормотворчу роль у соціальному захисті населення. Державні органи соціального захисту населення. 3. Ключові напрями діяльності Міністерства соціальної політики України. Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації, його функції. 4. Діяльність та основні функції управління праці та зайнятості населення, управління соціального захисту населення обласної державної адміністрації.	2
	Тема 12. Соціальна робота дітьми та з сім'єю. 1. Діти як об'єкт соціальної роботи. 2. Конвенція про права дитини, або "Дитячий закон". 3. Вразливі групи дітей. 4. Заклади соціального захисту дітей. 5. Сутність поняття «сім'я». 6. Функції сім'ї. 7. Типологія сімей. 8. Моделі соціальної роботи з різними типами сімей. 9. Напрями соціальної роботи з сім'єю. Література: 1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: Навч. посібник. - К., 2003. - 134 с. 2. Заїцева З. Г., Трубавіна Г. М. Комплексна програма центрів ССМ «Соціальна підтримка сім'ї» // Комплексні програми центрів ССМ. - К., 2001. - 05-16, 24-26. 3. Коваль Л. Г., Зверева І. Д., Хлєбик С. Р. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник. - К., 1997. - 392 с. 4. Ковбас Б., Косенів В. Родинна педагогіка: У 3 т. - Т.1. Основи родинних взаємовідносин. - Івано-Франківськ, 2002. - 288 с. 6. Куликова Т. А. Семейная педагогика и домашнее воспитание. - М., 2000. - 232 с. 7. Мустаева Ф. А. Основы социальной педагогики: Учебник для студентов высших пед. учеб. заведений. - 2-е изд., перераб. и доп. - М., 2001. - 416 с. 8. Соціальні служби - родині: Розвиток нових підходів в Україні / За ред. І. М. Гризи, Т. В. Семигіної. - К., 2002. - 128 с. 9. Технологии социальной работы: Учебник / Под общ. ред. проф. Е. И. Холостовой. - М., 2001. - 400 с. 10. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посібник / За заг. ред. проф. Л. Й. Капської. - К., 2000. - 372 с. 11. Технология социальной работы: Учеб. пособие для студентов	2

высш. учеб. заведений / Под ред. И. Г. Зайнышева. - М., 2000. - 240 с. 12. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посібник / За заг.ред. проф. А. Й. Капської. - К., 2000. - 372 с. 13. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю: Навч. посібник. - К, 2002. - 132 с. 14. Трубавіна І. М., Бугаєць Н. А. Методи вивчення сім'ї. - К., 2001. - 76 с. 15. Шакурова М. В. Методика и технология работы социального педагога. - М., 2002. - 272 с. 16. Шеляг Т. В. Современная семья и социальная работа. - М., 1999. - 242 с.	
Тема 13. Соціальна робота з клієнтами різного віку. 1. Класифікації віку. 2. Характеристики вікових категорій. 3. Соціальна робота з дітьми. 4. Соціальна робота з молоддю. 5. Соціальна робота з людьми зрілого віку. Література: 1. Введення у соціальну роботу: Навч. посібник. - К., 2001. - 288 с. 2. Діти «групи ризику»: психологічні, соціальні та правові аспекти. - К., 2001. - 192 с. 3. Доуэлл М., Марш П. Ориентированная на решение задачи социальная работа. - К., 1997. - 136 с. 4. Капська А. И. та ін. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А. Й. Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола; Заг. ред.: І. Зверєвої та Г. Лактіонової. - К., 2001. - 129 с. 5. Клейберг Ю. А. Психология девиантного поведения: Учеб. Пособие для вузов. - М., 2001. - 160 с. 6. Козлов А. А., Иванова Т. Б. Практикум социального работника: Серия «Учебные пособия» - Ростов-н/Д, 2001. - 320 с. 7. Лютий В. П. Соціальна робота з групами дітей девіантної поведінки: Навч. посібник. - К., 2000. - 51 с.	2
Тема 14. Соціальна робота з представниками проблемних груп. 1. Поняття «проблемна ситуація» в соціальній роботі. 2. Поняття «ризик», «група ризику» в соціальній роботі. 3. Соціальна робота з клієнтами проблемних груп. Література: 1. Введення у соціальну роботу: Навч. посібник. - К., 2001. - 288 с. 2. Діти «групи ризику»: психологічні, соціальні та правові аспекти. - К., 2001. - 192 с. 3. Доуэлл М., Марш П. Ориентированная на решение задачи социальная работа. - К., 1997. - 136 с. 4. Капська А. И. та ін. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А. Й. Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола; Заг. ред.: І. Зверєвої та Г. Лактіонової. - К., 2001. - 129 с. 5. Клейберг Ю. А. Психология девиантного поведения: Учеб. Пособие для вузов. - М., 2001. - 160 с. 6. Козлов А. А., Иванова Т. Б. Практикум социального работника: Серия «Учебные пособия» - Ростов-н/Д, 2001. - 320 с. 7. Лютий В. П. Соціальна робота з групами дітей девіантної поведінки: Навч. посібник. - К., 2000. - 51 с.	2
Тема 15. Соціальна робота з жінками. 1. Жінки як об'єкт роботи соціального працівника.	2

	2. Моделі соціальних служб для жінок. 3. Особливості соціальної роботи із жінками. Література: 1. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського /спільства. - К, 2002. - 121 с. 2. Завада М. Каждая британская школьница обязана побыть «беременной» // Факты. - 2001. - №159(0981), 7 сентября. - С. 9. 3. Коробицына М.Г., Сагайдак А.Н. Социально-психологическая адаптация молодых семей в период становления // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики: Міжвуз. збірник наук, праць. Вип. 6-7. - Одеса, 2000. - С 268-275. 4. Національний план дій щодо поліпшення становища жінок та підвищення їх ролі в суспільстві за 1997-2000 роки. Аналітичний звіт // Жінка в Україні: Міжсвідомчий наук, збірник / За ред. А. І. Комарової та ін. - К, 2001. - Т. 23. - С 173-243. 5. Рівні права - рівні можливості: Тренінг з тендерної проблематики (методичні рекомендації) / В. Ущенко, О. Ловка, Т. Бєлавіна. - К, 2002. - 30 с. 6. Рогоман И. Когда я ушёл в декрет, меня стали называть альфонсом и нахлебником // Факты. - 2002. - №21(1083), 1 февраля. - С. 8.	
Змістовний модуль 4. СОЦІАЛЬНИЙ ПРАЦІВНИК: ОСОБИСТІСТЬ І ПРОФЕСІЯ		
12.	Тема 16. Особистісно професійні характеристики соціального працівника 1. Основні професійні вимоги до соціальних працівників. Права та обов'язки соціального працівника. 2. Кваліфікаційні вимоги, що висуваються до соціальних працівників. 3. Особистісні якості соціального працівника. 4. Морально-етичні засади професійної діяльності соціальних працівників. Імідж як складова професійної діяльності соціального працівника. Література: 1.Белинская А.Б.Основы социальной работы. Учеб. пособие.-М.,2001 ..- 228с. 2. Основы социальной работы: Учебник/Отв. ред. П.Д. Павленок. - 2-е изд., испр. и доп. - М., 2001. - 395 с. 3. Тетерский СВ. Введение в социальную работу: Учебное пособие, - М.: Академический Проект, 2000. - 496 с. 4. Фирсов М.В., Студенова Е.Г. Теория социальной работы: Учеб пособие для студ. высш. учеб. заведений.-М.:Гуманит. изд. центр ВЛАДОС,2001,-432 с. 5. Фирсов М.В. Тема человека в концепциях социальной работы // // Российский журнал социальной работы. - 2000. № 9-10. с. 22-30.	4
13.	Тема 17. Етика соціального працівника 1. Зміст поняття «професійна етика». 2. Основні категорії етики соціальної роботи. 3. Етичні принципи соціального працівника. 4. "Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України". Література: 1.Белинская А. Б. Основы социальной работы: Учеб. пособие. - М., 2001.-228 с. 2. Социальная работа: теория и практика: Учеб. пособие / Отв. ред. Е. И. Холостова, А. С. Сорвина. - М., 2001. - 427 с. 3. Соціальна робота в Україні: перші кроки / за ред. В. Полтавця.	2

	- К., 2000.-236 с. 4. «Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України». 5. Этика социальной работы: Материалы методологического семинара. - М., 2000. - 204 с.	
15.	Захист ІНДЗ	4
Разом:		36

6.Консультації.

№ з/п	Тема	К-сть годин
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ		
1.	Тема 4. Основні поняття і провідні категорії соціальної роботи	2
2.	Тема 5. Нормативно-правова база соціальної роботи	2
Змістовий модуль 3. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ		
3.	Тема 11. Система соціального захисту населення в Україні	2
4.	Тема 12. Соціальна робота дітьми та з сім'єю	2
5.	Тема 13. Соціальна робота з клієнтами різного віку	2
6.	Тема 14. Соціальна робота з представниками проблемних груп	2
7.	Тема 15. Соціальна робота з жінками	2
Разом:		14

7.Самостійна робота.

№ з/п	Тема	К-сть годин
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ		
1.	Тема 3. Соціальна робота / соціальна педагогіка як вид суспільної діяльності, наука та навчальна дисципліна	8
2.	Тема 4. Основні поняття і провідні категорії соціальної роботи	8
3.	Тема 5. Нормативно-правова база соціальної роботи	8
4.	Тема 6. Система підготовки соціальних працівників в Україні	4
5.	Тема 7. Самостійна робота студентів у системі підготовки до соціально-педагогічної діяльності	4
Змістовий модуль 2. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ		
6.	Тема 8. Закономірності та принципи соціальної роботи	8
7.	Тема 9. Методи та форми соціальної роботи	8
8.	Тема 10. Сфери і зміст професійної діяльності соціального працівника	8
Змістовий модуль 3. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ		
9.	Тема 11. Система соціального захисту населення в Україні	14
10.	Тема 12. Соціальна робота дітьми та з сім'єю	14
11.	Тема 13. Соціальна робота з клієнтами різного віку	14
12.	Тема 14. Соціальна робота з представниками проблемних груп	14
13.	Тема 15. Соціальна робота з жінками	8
Змістовий модуль 4. СОЦІАЛЬНИЙ ПРАЦІВНИК: ОСОБИСТІСТЬ І ПРОФЕСІЯ		
14.	Тема 16. Особистісно професійні характеристики соціального працівника	2
15.	Тема 17. Етика соціального працівника / Захист ІНДЗ	2
Разом		124

Індивідуальні науково-дослідні завдання:

Кожному студенту необхідно:

1. Прочитати додаткову літературу з курсу, написати анотацію прочитаного (не менше 5-ти статей);
2. Скласти бібліографічний опис до власноруч обраної теми з курсу.

8. Методи та засоби навчання: лекція, бесіда, дискусія, проблемний виклад навчального матеріалу, евристичний метод, дослідницький метод, метод проектів, практичні методи (вправи).

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання - *екзамен*

Перелік екзаменаційних питань для здійснення підсумкового контролю успішності навчання:

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

1. Взаємозв'язок між принципами та методами соціальної роботи.
2. Взаємозв'язок між соціальною роботою, політикою та економікою.
3. Функції соціальної роботи.
4. Головні функції та обов'язки соціального працівника.
5. Гуманізм як моральна позиція.
6. Зміст основних соціальних прав громадян України.
7. Значення Конституції України у соціальному захисті населення.
8. Комунікативна техніка в соціальній роботі.
9. Медико-соціальні методи в соціальній роботі.
10. Методи соціальної роботи: методи розв'язання задач та одержання знання.
11. Об'єкт та суб'єкт соціальної роботи.
12. Основні компоненти змісту організаційного рівня соціальної роботи.
13. Основні професійні вимоги до спеціаліста з соціальної роботи.
14. Основні функції органів соціального захисту населення.
15. Професійні вимоги до спеціаліста з соціальної роботи.
16. Особистісні риси соціального працівника.
17. Обов'язки соціального працівника.
18. Психологічні характеристики соціального працівника.
19. Роль знань, вмінь та досвіду в управлінні діяльністю соціальних служб.
20. Особливість соціальної роботи як науки та навчальної дисципліни.
21. Поняття та сутність соціальних технологій.
22. Принципи соціальної роботи.
23. Практична діяльність соціального працівника: принципи, мотиви, методи.
24. Зміст професійної підготовки соціального працівника.
25. Роль соціального працівника в сучасному суспільстві.
26. Роль фундаментальних наук в підготовці спеціаліста з соціальної роботи.
27. Соціальне прогнозування, проектування та моделювання.
28. Соціальні технології в соціальній роботі.
29. Соціально-психологічні методи в соціальній роботі.
30. Структура органів соціальної роботи на державному та місцевому рівнях.
31. Технології соціальної роботи з клієнтами різного віку.
32. Історичні форми благодійництва в Україні.
33. Етапи соціальної технології: теоретичний, методичний, процедурний.
34. Підходи до соціальної роботи: функціональний, етико-деонтологічний, особистісно-діяльнісний.
35. Підходи до соціальної роботи: позиційно-рольовий, життєтворчий, системний
36. Специфіка системи соціального обслуговування в Україні.
37. Моделі соціальної роботи: соціально-екологічна, рольова, соціально-радикальна модель
38. Моделі соціальної роботи: теорія кризового втручання, проблемно-орієнтована модель.
39. Територіальні центри та соціальні служби для молоді.

40. Державна служба зайнятості України.
41. Недержавні організації у сфері соціальної роботи.
42. Сучасний стан підготовки соціальних працівників в Україні.
43. Статус та формування престижу професії соціального працівника.
44. Міжнародні проекти навчання соціальній роботі.
45. Виявлення соціально активної молоді та її допрофесійна підготовка.
46. Професіограма соціального працівника.
47. Посадові обов'язки соціального працівника.
48. Інтелектуальна, загальна та моральна культура соціального працівника.
49. Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників.
50. Поняття та функції сім'ї. Основні проблеми сучасної сім'ї.
51. Основні принципи та методи соціальної роботи з сім'єю, молоддю, дітьми.
52. Форми роботи з людьми з особливими потребами.
53. Інвалідність: причини, різновиди, групи інвалідності, категорії інвалідів.
54. Особливості соціальної роботи з людьми похилого віку.
55. Основні принципи соціальної роботи зі спеціальними групами клієнтів.
56. Комунікативні професійно значущі якості соціального працівника
57. Єдність змісту та технологій у формуванні комунікативної компетентності соціального працівника
58. Спілкування як спосіб взаємодії людей: правила спілкування
59. Соціальні послуги: основні форми та види.
60. Структура сфери надання соціальних послуг.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання: усне опитування, письмові роботи, контрольні роботи, самостійні роботи, виконання ІНДЗ, тестові завдання, іспит.

6. Розподіл балів та критерії оцінювання:

Поточний контроль (max = 40 балів)													Модуль 2	Модульний контроль		Загальна кількість балів
Модуль 1														Модуль 3		
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3					Змістовий модуль 4		ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
T 3	T 4	T 5	T 8	T 9	20	40	T 12	T 13	T 14	T 15	T 16	T 17	4	20	40	100
4	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	6				

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики
90 - 100	A	Відмінно Добре
82 - 89	B	
75 - 81	C	Задовільно
67 - 74	D	
60 - 66	E	
1 - 59	Fx	Незадовільно

8. Методичне забезпечення

Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД) «Вступ до спеціальності» – пакет навчально-методичних матеріалів: плани семінарських, практичних занять і методичні вказівки до них, питання для самоконтролю, до модульного контролю, екзамену, завдання для самостійної та індивідуальної науково-дослідницької роботи.

9. Список джерел:

1. Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи на межі тисячоліть : монографія / за ред. С. В. Толстоухової. – К.: УДЦССМ, 2001. – 344 с.
2. Алексеева Л. С. Справочное пособие по социальной работе / Алексеева Л. С., Бобкова П. В., Бурлака Г. Ю. – М.: Юрист, 1997. – 168 с.
3. Барабаш В.В. Соціальні технології: світовий досвід та тенденції розвитку в Україні: Монографія. – К.: ПП Вишемирський, 2008. – 340 с.
4. Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 172 с.
5. Браун А., Боурн А. Супервізор у соціальній роботі: супервізія догляду в громаді, денних та стаціонарних установах. – К.: Пульсари, 2003. – 240 с.
6. Бурая Н. П. Соціальна робота: навч. посіб. / Бурая Н. П. – Х.: Ун-т внутрішніх справ, 1996. – 104 с.
7. Вступ до соціальної роботи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. – К.: Академвидав, 2010. – 304 с.
8. Вступ до соціальної роботи: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. / [За ред. Т.В. Семигіної, І.І. Миговича]. – К.: Академвидав, 2005. – 303 с.
9. Гусякова Л. Г. Основы теории социальной работы : учеб. пособие. / Л. Г. Гусякова, Е. И. Холостова. – М. : ГАСБУ, 1997. – 187 с.
10. Інноваційні моделі соціальних послуг: Проекти Українського фонду соціальних інвестицій / [Т. В. Брижуватий, В. С. Довбня, Л. П. Дума та ін.]. – К.: Віпол, 2006. – 320 с.

Додаткова

1. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні / [Упоряд.: С. Я. Марченко, М. С. Кратінов, Л. Ц. Ваховський, О. П. Песоцька, В. О. Кратінова]. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 408 с.
2. Капська А. Й. Соціальна робота : навч. посіб. / Капська А. Й. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
3. Капська А. Й. Соціальна робота: технологічний аспект / Капська А. Й. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.
4. Капська А.Й., Архипова С.П. Підготовка соціальних працівників. / А. Й. Капська, С. П. Архипова. – Черкаси: ЧНУ, 2003. – 248 с.
5. Карпенко О. Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» : навч.- метод. посіб. / Карпенко О. Г. – К. : Слово, 2011. – 248 с.
6. Карпенко О. Г. Професійне становлення соціального працівника: Навч.-метод. посібник. – К.: ДЦССМ, 2004. – 164 с.
7. Комунікативна професійна компетентність як умова взаємодії соціального працівника з клієнтом: навч.-метод. посіб. / А. Й. Капська, Л. В. Долинська, О. Г. Карпенко, В. С. Филипчук ; за ред. А. Й. Капської. – К.: ДЦССМ, 2003. – 87 с.
8. Короткий довідник нормативних документів з соціальної роботи: Навч.-довід. посібник. – Чернівці: Рута, 2007. – 98 с.
9. Кубіцький С.О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах: Навч. посібник. – К.: ДАКККіМ, 2009. – 298 с.
10. Лисовский В.Т. Социология молодежи: Учебник. – СПб, 1996. – 460 с.
11. Лукашевич М. П. Соціальна робота: теорія і практика : навч. посіб. / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. – 2-е вид. – К.: Каравела, 2014. – 368 с.
12. Мальчик М.В. Становлення соціального захисту та суспільного добробуту громадян в Україні: Монографія. – Донецьк: Інститут економічної промисловості, 2007. – 228 с.
13. Мигович І.І., Жмир В.Ф. Теоретичні засади соціальної роботи: Навч. посібник. – Ужгород: Говерла, 2007. – 410 с.
14. Основи соціальної роботи: [навч. посіб.] / за ред. Т. Семигіної, І. Григи. – К. : Видавнич. дім «Києво-Могилянська Академія», 2004. – 178 с.

15. Основы социальной работы: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / [Н. Ф. Басов, В. М. Басова, О. Н. Бессонова и др.]; под ред. Н. Ф. Басова. – 4-е изд., стер. – М.: Академия, 2008. – 288 с.
16. Основы социальной работы: Учебник / [Ред. П.Д. Павленок]. – 2 изд., испр. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 559с.
17. Оцінювання потреб клієнтів соціальних служб: Метод. Рекомендації для закладів та установ, що працюють із вразливими групами населення / [Н. Б. Бондаренко, О. В. Буднік]. – К.: ТОВ «ЛДЛ», 2007. – 208 с.
18. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи / Пейн М. – К., 2000. – 456 с.
19. Работа с клиентами социальных служб / упор. З. Г. Зайцева, И. Д. Зверева. – К.: Етносфера, 1994. – 114 с.
20. Сафронова В. М. Прогнозирование и моделирование в социальной работе: Учеб. пособие для студ. ВУЗов. – М.: Академия, 2002. – 192с.
21. Семигіна Т. В. Введення в соціальну роботу: навч. посіб. / Семигіна Т. В., Грига І. М., Шевчук О. С. – К.: Фенікс, 2001. – 288 с.
22. Семигіна Т. В. Інновації у соціальних службах: навч.-метод. посіб. / Семигіна Т. В., Покладова В. В., Грига І. М. – К.: Пульсари, 2002. – 168 с.
23. Сидоров В. Н. Профессиональная деятельность социального работника: ролевой подход. – Винница: «Глобус пресс», 2006. – 408 с.
24. Социальная работа: теория и практика: Учеб. пособие. / Отв. ред. Е. И. Холостова, А. С. Сорвина. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 427 с.
25. Соціальна робота в Україні: теорія і практика / під ред. В. Толстоухової, І. Пінчук. – К.: ДЦССМ, 2002. – 104 с.
26. Соціальна робота в Україні: теорія та практика : посібник для підвищення кваліфікації працівників центрів соціальних служб для молоді : у 3-х ч. / за заг. ред. А. Я. Ходорчука. – К.: ДЦССМ, 2002. – Ч. 3. – 172 с.
27. Соціальна робота з дітьми і молоддю: теоретико-методологічні аспекти / Зверева І. Д., Козубовська І. В., Керцман В. Ю., Пічкарь О. П. – Ужгород: УжНУ, 2000. – 192 с.
28. Теория социальной работы: учебник / под ред. Е. И. Холостовой. – М.: Юрист, 2001. – 334 с.
29. Теорії і методи соціальної роботи. / [За ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича, І. М. Грига та ін]. – К.: Академвидав, 2005. – 328 с.
30. Тетерский С. В. Введение в социальную работу: учеб. пособ. / Тетерский С. В. – М.: Академ. проект, 2000. – 496 с.
31. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2: навч. посіб. / Тимошенко Н. Є. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.
32. Тюття Л.Т., Іванова І.І. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посібник. – 2-ге вид. – К.: Знання, 2008. – 574 с.
33. Фирсов М. В., Студенова Е. Г. Теория социальной работы: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Владос, 2001. – 432 с.
34. Фирсов М. В. Теория социальной работы: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / М. В. Фирсов, Е. Г. Студенова. – М., 2001. – 432 с.
35. Фирсов М.В., Шапиро Б.Ю. Психология социальной работы: Содержание и методы психосоциальной практики: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 192 с.
36. Холостова Е. И. Профессионализм в социальной работе : учеб. пособ. – М.: Дашков и К, 2007. – 236 с.
37. Шендеровський К., Ткач І. Документація в соціальній роботі: Навч. посібник. – К.: Главник, 2006. – 112 с.